ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΔΑΝΙΗΛ

ΦΩΣ ΕΚ ΦΩΤΟΣ, ΘΕΟΣ ΑΛΗΘΙΝΟΣ

ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ 2023

ΦΩC ΕΚ ΦΩΤΟC, ΘΕΟC ΑΛΗΘΙΝΟC

Κείμενα:
Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Δανιήλ

Σειρά:
«ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΚΑ 48»

Copyright:
Ἱερὰ Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ.
Λεωφόρος Φορμίωνος 83, Τ.Κ. 161 21 Καισαριανή
Τηλ.: 210.72.24.123
www.imkby.gr e-mail: info@imkby.gr

ISBN: 978-618-5390-37-2

Ἐκδοτικὴ Παραγωγή

ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀρδηττοῦ 12-16, 116 36 Ἀθήνα
Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4820
www.eptalofos.gr • e-mail: info@eptalofos.gr

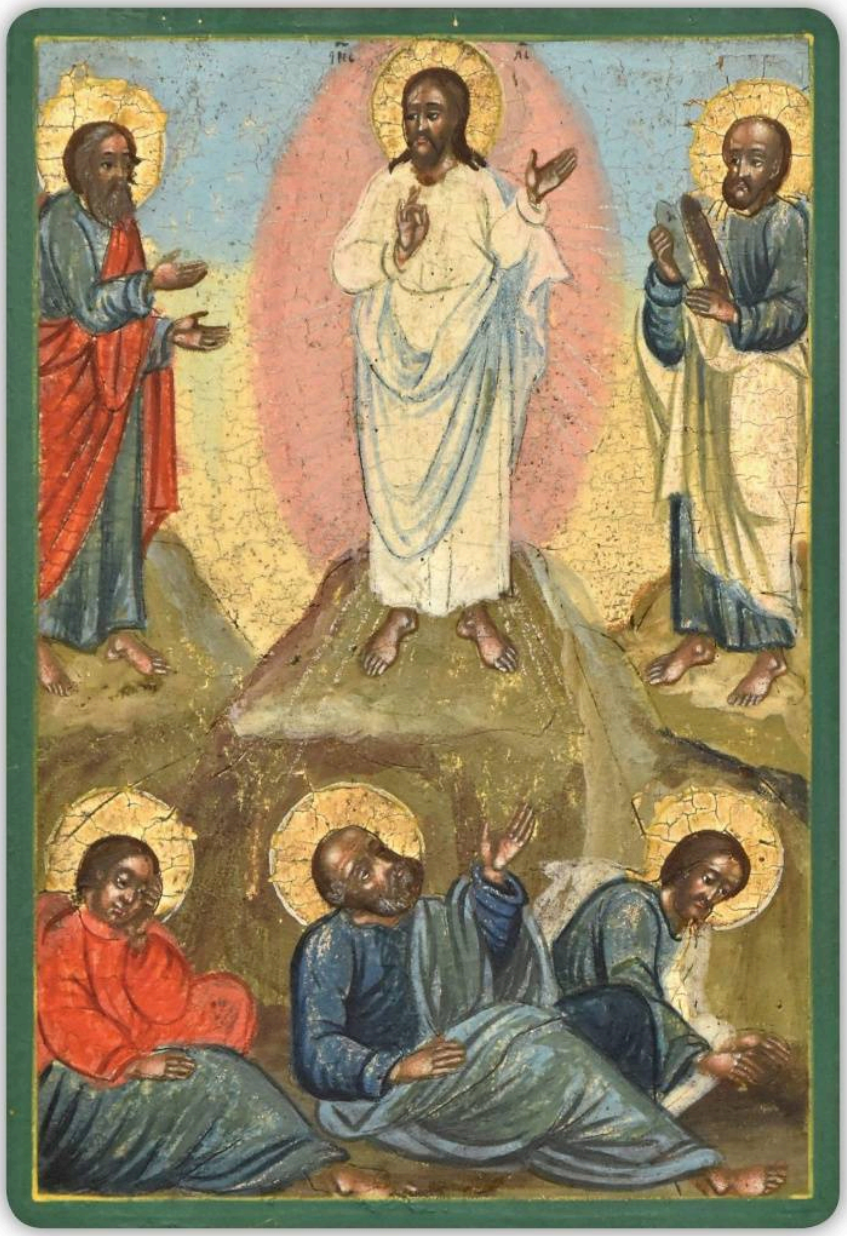
Περιεχόμενα

Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ
(Ματθ. κεφ. 17, 1-9) 5

Τὰ περιστατικὰ τοῦ θαύματος 8

Ἡ ἐξαίρετος τῶν μαθητῶν τέρψις 19

Ὁ φόβος τῶν μαθητῶν
καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἐνθάρρυνσις 33

ΦΩϹ ΕΚ ΦΩΤΟϹ, ΘΕΟϹ ΑΛΗΘΙΝΟϹ

τοῦ Μητροπολίτου Καισαριανῆς,
Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Δανιήλ

Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ
(Ματθ. κεφ. 17, 1-9)[1]

Πολλά, πάμπολλα, θαύματα τελέσας ὁ Κύριος διὰ τὴν θεραπείαν ἄλλων, ἢ διὰ τὴν γενικὴν ὠφέλειαν, δύο μόνον ἐτέλεσεν εἰς τὸν ἑαυτόν του, τὸ τῆς Μεταμορφώσεώς Του, καὶ τὸ τῆς ἐκ νεκρῶν Ἀναστάσεώς Του.

Ὅλη ἡ ἐπὶ γῆς ζωὴ τοῦ Κυρίου ἦτο κατάστασις ταπεινώσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἑκουσίως συγκατέβη ὁ Θεὸς ὁ ὕψιστος· κατάστασις κόπων καὶ διωγμῶν καὶ θλίψεων, τῶν ὁποίων ἡ βαθυτάτη καὶ ἀνερ-

1. Πρβλ. καὶ Μάρκου 9, 2-10, Λουκᾶ 9, 28-36 Ἰωάν. 1,14, Β΄ Πέτρ. 1, 16-18.

«ΚΑΙ μεθ᾽ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ᾽ ἰδίαν· καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. καὶ ἰδοὺ ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς καὶ Ἠλίας μετ᾽ αὐτοῦ συλλαλοῦντες. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωσεῖ μίαν καὶ μίαν Ἠλίᾳ. ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε· καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἥψατο αὐτῶν καὶ εἶπεν· ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ».

μήνευτος εἶναι ὁ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ θάνατός Του. Ἐν τούτοις κατὰ τὴν ἐπὶ γῆς ζωήν Του παρουσίασε καὶ μερικὰς ἀκτῖνας τῆς θείας δόξης Του· τόσον κατὰ τὴν γέννησίν Του, ὁπότε *«δόξα Κυρίου περιέλαμψε τοὺς ποιμένας»* καὶ *«πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου»* ἀγγέλων Τὸν παρηκολούθησαν καὶ ἔψαλλαν ὕμνον ἀνάλογον πρὸς τὸ μέγιστον γεγονός (Λουκᾶ 2, 9, 13,14), ὅσον καὶ κατὰ τὴν Μεταμόρφωσίν Του τώρα, ποὺ ἐπλησίαζε τὸ τέλος τοῦ ἐπὶ γῆς βίου Του.

Προαναγγέλων ὁ Κύριος, ὅτι μετ' ὀλίγον καιρὸν Τὸν ἐπερίμεναν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα παθήματα θλιβερὰ καὶ θάνατος ὀδυνηρός, ἐβεβαίωσε τοὺς μαθητάς Του, ὅτι θὰ ἀναστηθῇ ἀπὸ νεκρῶν, θὰ ἀναληφθῇ εἰς τοὺς οὐρανούς, ὁπόθεν *«μέλλει ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ»*, διὰ νὰ κρίνῃ τὸν κόσμον. Διὰ νὰ δώσῃ, λοιπόν, μίαν ἰδέαν τῆς δόξης Του ἐκείνης, ἀλλὰ πρὸ παντὸς διὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν πίστιν τῶν μαθητῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ Τὸν ἔβλεπαν εἰς τὴν ἐσχάτην ταπείνωσιν τοῦ σταυροῦ πίπτοντα ὑπὸ τὰ ἀνηλεῆ κτυπήματα τοῦ

μίσους μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν. Ὡς ἀντιστάθμισμα τῆς ἐσχάτης ταπεινώσεώς Του ἀπεκάλυψε μίαν ἀκτῖνα τῆς ἐκπάγλου δόξης Του, μίαν ἀκτῖνα ὑπερεπαρκῶς καλύπτουσαν τὴν ταπείνωσιν τοῦ σταυροῦ καὶ διαλύουσαν πάντα σκανδαλισμόν.

Τὰ περιστατικὰ τοῦ θαύματος

Ἐν πρώτοις οἱ ἱεροὶ εὐαγγελισταὶ σημειώνουν τὸν χρόνον τῆς τελέσεως τοῦ θαύματος: «*Μεθ' ἡμέρας ἕξ, λέγουν ὁ Ματθαῖος καὶ ὁ Μᾶρκος. Ἀπὸ ποίας ἐποχῆς. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας, ποὺ ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς μαθητάς, ὅτι πρέπει νὰ ἀναβῇ εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅπου θὰ ὑποστῇ τὸν σταυρικὸν θάνατον*»[2] (Ματθ. 16, 21). Κατὰ τὰς ἡμέρας δὲ αὐτὰς δὲν ἀναφέρεται ἂν ὁ Κύριος ἔκαμεν ἄλλο θαῦμα ἢ διδασκαλί-

2. Ὁ Λουκᾶς λέγει «*ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτώ*», ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὴν βεβαίωσιν τῶν ἄλλων εὐαγγελιστῶν. Διότι ἐκεῖνοι μὲν ὑπολογίζουν τὰς μεταξὺ τῶν δύο γεγονότων ἡμέρας. Ὁ δὲ Λουκᾶς προσθέτει καὶ τὰς δύο ταύτας ἡμέρας.

αν τινά, ἴσως διότι τοιαύτην σιωπὴν προτάσσει παντὸς μεγάλου ἔργου Του.

Δεύτερον ὡς τόπον τοῦ θαύματος μνημονεύουν «ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. Δηλαδὴ τόπον, ἀφ' ἑνὸς μὲν μυστικὸν καὶ οὐχὶ δημόσιον, διότι ὅλος ὁ δημόσιος βίος Του ἦτο βίος ταπεινώσεως τοῦ *«μορφὴν δούλου λαβόντος»* καὶ ἐλθόντος οὐχὶ *«διακονηθῆναι»*, ὅπως θὰ ἥρμοζεν εἰς τὸν μετὰ δόξης ἐμφανιζόμενον καὶ ὑπὸ ἀγγέλων διακονούμενον Κύριον, ἀλλὰ *«διακονῆσαι»* τοὺς δούλους Του. Τόπος, λοιπόν, μυστικός, ἀλλ' οὐχὶ βαθεῖα κρύπτη ἢ λόχμη· εἰς τοιούτους τόπους μᾶλλον ἔργα σκότους καὶ ἐγκλήματα γίνονται· ἀλλ' *«εἰς ὄρος ὑψηλόν»*[3], εἰς τόπον ὑπερκείμενον τῶν χαμηλῶν μερῶν καὶ τῶν χθαμαλῶν πραγμάτων καὶ ἀνθρώπων, διότι τὰ ὑψηλὰ ἁρμόζουν εἰς τὸν Ὕψιστον, προκειμένου νὰ φανερώσῃ τὸ θεῖον ὕψος Του. Τρίτον ὡς μάρτυρας τοῦ θαύματος *«παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν*

3. Κατὰ τὴν παράδοσιν, ἡ ὁποία ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ὠριγένους μνημονεύεται, τὸ ὄρος τοῦτο ἦτο τὸ Θαβώρ.

αὐτοῦ» (Ματθ. 17,1). Ἡ προαγγελία τῶν παθημάτων ἐδημιούργησε πιθανῶς εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν βαθεῖαν ἀθυμίαν. Ἔβλεπαν τὰς ἐλπίδας των νὰ κρημνίζωνται αἴφνης εἰς τὴν ἄβυσσον σιωπὴ δὲ τῶν ἕξ ἡμερῶν ηὔξησε τὴν κατήφειάν των. Διὰ τοῦτο ὁ Κύριος παρέλαβε τρεῖς μόνον ἐκ τῶν μαθητῶν Του, ἐκείνους οἱ ὁποῖοι διὰ τὴν θερμὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσίν των εἰς τὸν Χριστὸν ἠδύναντο νὰ ἐπιδράσουν καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μαθητῶν, ἵνα διὰ τῆς Μεταμορφώσεώς Του ἐξαλείψῃ μὲν πᾶν αἴσθημα ἀθυμίας, τονώσῃ δὲ τὴν πίστιν των. Οἱ τρεῖς, λοιπόν, οὗτοι, ὡς διαπρεπέστεροι μεταξὺ τῶν μαθητῶν καὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ κύκλου τῶν δώδεκα, θὰ χρησιμεύσουν ὡς μάρτυρες τῆς ἐνδόξου Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου, ὅπως καὶ εἰς ἄλλας σπουδαίας περιστάσεις-κατὰ τὴν ἀνάστασιν τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰαείρου καὶ τὴν ἀγωνίαν εἰς τὸν κῆπον Γεθσημανῆ.

Τέταρτον ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς τελέσεως τοῦ θαύματος ἤρκεσε μία μόνη λέξις, διὰ νὰ δηλωθῇ τὸ καταπληκτικὸν τοῦτο γεγονός, ἡ λέξις μετεμορφώθη:

«Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν». Ποία μεταμόρφωσις ἔγινεν; Ἡ οὐσία τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου ἔμεινεν ἡ αὐτή, ἀλλ' ἡ ἐξωτερική Του ἐμφάνισις ἤλλαξεν ὁλοτελῶς: Τὸ σῶμά Του δὲν μετεβλήθη εἰς πνεῦμα ἄϋλον· ἀλλὰ τὸ σῶμα, τὸ ὁποῖον περιέκρυπτε τὴν θεότητά Του καὶ Τὸν παρουσίαζεν ὡς ἕνα ἐξ ἡμῶν τῶν ἀδυνάτων ἀνθρώπων, ἐφάνη τώρα μὲ δόξαν καὶ μεγαλοπρέπειαν θείαν. Ὄχι μὲ ὅλην τὴν θείαν δόξαν· διότι εἶναι ἀδύνατον μάτια ἀνθρώπου νὰ ἀτενίσουν τὴν θείαν δόξαν εἰς τὴν πληρότητά της. Ἀλλ' ἡ θεία φύσις Του ἀφῆκε νὰ ἐκλάμψῃ ἐνώπιον τῶν μαθητῶν μία ἀκτίς της, καὶ αὐτὴ ἤρκεσε νὰ μεταδώσῃ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην τοῦ Κυρίου φύσιν ἰδιαιτέραν δόξαν καὶ λαμπρότητα καὶ μεγαλειότητα. Ἡ φαντασία τῶν εἰδωλολατρῶν ποιητῶν εἶχε πλάσει μεταμορφώσεις τῶν θεῶν των, ἀλλὰ μεταμορφώσεις μωρὰς καὶ γελοίας. Τοὺς παρουσίαζαν μεταμορφωμένους εἰς ζῷα καὶ ἀνθρώπους διὰ σκοπούς, ποὺ θὰ ἤρμοζον εἰς τοὺς πλέον εὐτελεῖς καὶ ἐγκληματίας ἀνθρώπους. Καὶ φαίνεται ὅτι τοιαύτας μεταμορφώσεις εἶχεν ὑπ' ὄψιν του ὁ

ἀπόστολος Πέτρος, ὅταν ἔγραφε περὶ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου: *«οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος»* (Β΄ Πέτρ. 1, 16).

Ἐδῶ, λοιπόν, ὁ λαβὼν *«δούλου μορφὴν»* Θεὸς παρουσιάζει τὴν *«μορφὴν Θεοῦ»*, τὴν μορφήν Του, ὅσον αὕτη ἦτο δυνατὸν νὰ φανῇ εἰς ἀνθρώπους. Καὶ ἐπειδὴ ὁ *«Θεὸς φῶς ἐστι»* (Α΄ Ἰω. 1, 5), ἐπειδὴ εἶναι *«τὸ φῶς τοῦ κόσμου»* (Ἰω. 8, 12), διὰ τοῦτο κατὰ τὴν Μεταμόρφωσίν Του παρουσιάσθη μὲ φῶς λαμπρὸν καὶ ἐξαστράπτον, μὲ τὸ πρωτογενὲς τοῦτο δημιούργημά Του, τὸ τόσον μυστηριῶδες καὶ σχεδὸν ἄυλον, τὸ ὁποῖον τόσον ἁρμόζει εἰς τὸν Δημιουργόν Του. Ἂς ἐννοήσουν τώρα οἱ μαθηταί, ὅτι διὰ τὸν ἀναμάρτητον καὶ ἅγιον Κύριον ὁριστικὸν τέλος τοῦ βίου δὲν εἶναι τὸ σκότος τοῦ τάφου, ἀλλ' ἡ ἔνδοξος Μεταμόρφωσις τῆς ὁποίας τὴν ἀρχὴν δεικνύει τώρα εἰς αὐτούς. Καὶ ἂς διδαχθοῦν, ὅτι καὶ δι' ὅλους τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Κυρίου, ποὺ μεταμορφώνονται πνευματικῶς διὰ

τῆς προαγωγῆς των εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ ἁγιότητα, τοιοῦτον εἶναι τὸ ὁριστικὸν τέλος, ἡ μέλλουσα μεταμόρφωσίς των, ἡ δόξα καὶ ἡ λαμπρότης κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος. Κατὰ συνέπειαν δὲ τῆς μυστηριώδους ταύτης Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου, «*ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος*». Τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τοῦ σταυροῦ «*οὐκ ἀπέκρυψεν ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων*», ἔλαμψεν, ὅπως λάμπει ὁ μεσουρανῶν καὶ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς λαμπρότητός του δεικνύων ἥλιος. Καὶ ὅπως ὁ ἥλιος εἶναι αὐτόφωτος, ἔχων ἰδικόν του φῶς, τὸ ὁποῖον ἀκτινοβολεῖ καὶ ἀπὸ τὸ ὁποῖον δανείζεται φῶς ἡ γῆ καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, οὕτω καὶ ὁ Δημιουργὸς τοῦ ἡλίου, ὁ Ἥλιος τῆς δικαιοσύνης εἶναι αὐτόφωτος, ἡ Ἑστία τοῦ ἀπείρου φωτός, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ὁ ἐπίγειος καὶ ὁ ἐπουράνιος κόσμος φωτίζεται. «*Τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς*» (Ματθ.17,2). Ὅπως τὸ πρόσωπόν Του, οὕτω καὶ τὸ σῶμά Του ὅλον ἔλαμψεν· αἱ δὲ ἀκτῖνες τοῦ ὑπερφυσικοῦ καὶ θείου τούτου φωτός, διαπερῶσαι τὰ ἐνδύματά Του, ἔκαμαν καὶ τὰ ἐνδύματά Του «*λευκὰ ὡς τὸ φῶς*». Ὅταν ὁ Μωϋσῆς κατέβη ἀπὸ

τὸ ὄρος Σινᾶ μὲ τὰς πλάκας τοῦ νόμου, εἶχε λαμπρὸν πρόσωπον ἀλλ' ἤρκεσεν ἕνα κάλυμμα ἀπὸ ὕφασμα νὰ τὸ κρύψῃ· διότι ἐκεῖνο ἦτο φῶς δανεικόν. Ἐδῶ ὅμως τὸ θεῖον φῶς μεταβάλλει καὶ αὐτὰ τὰ ἐνδύματα εἰς φωτεινὰ καὶ ἐξαστράπτοντα. Καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον οἱ μακάριοι ἐκεῖνοι δίκαιοι, ποὺ θὰ ἀξιωθοῦν τῆς ἐπουρανίου βασιλείας τοῦ Χριστοῦ, ἐπειδὴ συνεδέθησαν μαζί Του πολὺ περισσότερον ἀπὸ τὸν σύνδεσμον τῶν ἐνδυμάτων πρὸς τὸ σῶμα, καὶ ἐπειδὴ ἔγιναν μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦτο *«ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Πατρὸς αὐτῶν»* (Ματθ. 13, 43).

Ἀλλ' ἰδοὺ καὶ ἄλλο θαυμαστὸν γεγονός. Ἕνα ἐλάχιστον, ἀλλὰ ἐκπρεπέστατον μέρος τῆς μυριοπληθοῦς παρατάξεως τῶν ἁγίων, ποὺ θὰ Τὸν συνοδεύσουν κατὰ τὴν δευτέραν Του παρουσίαν, Τὸν συνοδεύει καὶ τώρα. Ἀφοῦ ὁ Κύριος διὰ τῆς Μεταμορφώσεώς Του ἤνοιξε τὴν θύραν τῆς ἐπικοινωνίας οὐρανοῦ καὶ γῆς, *«Ἰδού, ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς καὶ Ἠλίας, μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες»* (Ματθ. 17,3). Συνεκροτήθη δηλαδὴ ἕνα ἄριστο δεῖγμα τῆς

ὅλης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία περιλαμβάνει τοὺς ἐν οὐρανοῖς ἐνδόξους ἁγίους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπὶ γῆς πιστούς, ποὺ ἀγωνίζονται νὰ γίνουν ἅγιοι, ἐν τῷ μέσῳ δὲ αὐτῶν τὸν Χριστόν! Ἰδοὺ δὲ καὶ μία ἀκόμη σαφὴς ἀπόδειξις, ὅτι *«οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες»* δὲν ἐξαφανίζονται, δὲν κοιμῶνται, ἀλλὰ μένουν πνεύματα μὲ πλήρη συνείδησιν καὶ κίνησιν καὶ δρᾶσιν, καὶ ἀποτελοῦν τὴν ἐν οὐρανοῖς θριαμβεύουσαν Ἐκκλησίαν· ἡ ἀπόδειξις αὕτη εἶναι ἡ κατὰ τὴν Μεταμόρφωσιν ἐμφάνισις τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἠλία.

Ἀλλὰ πῶς οἱ μαθηταὶ ἀνεγνώρισαν τοὺς δύο τούτους μεγάλους προφήτας; Τοὺς ἀνεγνώρισαν, διότι ὁ Κύριος ἴσως τοὺς ὠνόμασε κατὰ τὴν συνομιλίαν των· ἀλλὰ κυρίως διότι ἐφανερώθησαν κατὰ τρόπον σαφῶς δεικνύοντα ὅτι εἶναι αὐτοί. Οἱ ἐν οὐρανοῖς ἅγιοι, ὅπως ἐσημειώσαμεν καὶ ἀλλαχοῦ, διατηροῦν τόσον ἔκτυπον τὴν ἀτομικότητά των, τὸ *«καινὸν ὄνομα»* (Ἀποκάλ. 2, 17), ὥστε ὁ σήμερον μετατιθέμενος εἰς τοὺς οὐρανοὺς νὰ ἀναγνωρίζῃ εὐκολώτατα τὸν Ἰωάννην καὶ τὸν Παῦλον, ὅπως τότε οἱ τρεῖς μαθηταὶ ἀνεγνώρισαν

τὸν Μωϋσῆν καὶ τὸν Ἠλίαν. Καὶ οἱ δύο δὲ οὗτοι ἅγιοι ὑπῆρξαν μεγάλοι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης προφῆται, περίφημοι δὲ διὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἀφοσίωσίν των εἰς τὸν Θεὸν καὶ διὰ τὸ προνομιοῦχον τέλος των. Ὁ μὲν Ἠλίας μετέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς χωρὶς νὰ δοκιμάσῃ θάνατον· ὁ δὲ θάνατος τοῦ Μωϋσέως ἔμεινε μυστηριώδης. Διατί δὲ παρουσιάσθησαν; Διὰ πολλοὺς λόγους. Πρῶτον μὲν διότι πολλοὶ ἐξελάμβανον τὸν Κύριον ὡς τὸν Ἠλίαν ἢ ἕνα τῶν μεγάλων προφητῶν. Ἀλλὰ τώρα διὰ τῆς ἐμφανίσεώς των οἱ δύο οὗτοι κορυφαῖοι προφῆται πιστοποιοῦν τὴν ἀμέτρητον διαφοράν, ποὺ ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Κυρίου των. Δεύτερον διότι ὡς ἀντιπρόσωποι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἔρχονται νὰ βεβαιώσουν, ὅτι ὁ Χριστὸς ὄχι μόνον δὲν εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως καὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν προφητῶν, ἀλλ' ὅτι εἶναι ὁ Νομοθέτης τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς, ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου, τὸν ὁποῖον ἔρχονται νὰ προσαγορεύσουν διὰ τὴν ἐπικειμένην πλήρωσιν τοῦ μεγάλου μυστηρίου τῆς σωτηρίας. Τρίτον, διὰ νὰ δειχθῇ ὅτι ὁ Χριστὸς ἐξουσιάζει ἐπὶ

τῆς ζωῆς καὶ ἐπὶ τοῦ θανάτου, ἐπὶ τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω, ἀνακαλῶν εἰς τὴν γῆν τοὺς ἁγίους τοῦ οὐρανοῦ καὶ συνομιλῶν μετ' αὐτῶν. Τέταρτον δὲ καὶ κυρίως διὰ τὸν λόγον, ποὺ σημειώνει ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς: ὅτι *«ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν Ἰερουσαλήμ»*, δηλαδὴ συνωμίλουν διὰ τὸν σταυρικὸν θάνατον τοῦ Κυρίου, τὸν ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ ὑποστῇ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἦλθον, λοιπόν, εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ Κυρίου, διὰ νὰ διδαχθοῦν, ὅπως ἐδιδάχθησαν πρὸ ἓξ ἡμερῶν καὶ οἱ ἀπόστολοι, ποῖος εἶναι ὁ ἀνώτερος θάνατος. Εἰς τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ ὁ Ἠλίας καλεῖται νὰ ἴδῃ δόξαν ἀνωτέραν ἀπὸ ἐκείνην, ποὺ ἔλαβεν αὐτός, ἀναληφθεὶς ἐπὶ ἅρματος πυρίνου· νὰ ἴδῃ ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν ζητεῖ ν' ἀναληφθῇ εἰς τοὺς οὐρανοὺς πρὸ τοῦ σταυρικοῦ θανάτου, ἀλλ ' ἐξ ἀγάπης πρὸς ἡμᾶς προτιμᾷ θάνατον ὀδυνηρὸν καὶ ἐπονείδιστον. Εἰς τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ ὁ Μωϋσῆς καλεῖται νὰ ἴδῃ τέλος ἐξοχώτερον ἀπὸ τὸ ἰδικόν του, ποὺ ἔγινε διὰ *«φιλήματος τοῦ Αἰωνίου»*, ὅπως ἔλεγαν περὶ αὐτοῦ οἱ ραββῖνοι.

Ὅσον φυσικὴ ἔξοδος δι' ἡμᾶς τοὺς

ἁμαρτωλοὺς εἶναι ὁ θάνατος, ἄλλο τόσον φυσικὴ ἔξοδος διὰ τὸν Χριστὸν ἦτο ἡ ἀνάληψις εἰς τοὺς οὐρανούς, χωρὶς νὰ ὑποστῇ θάνατον. Καὶ θὰ ἠδύνατο ἄριστα ν' ἀναβῇ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην εἰς τοὺς οὐρανοὺς μετὰ τῶν δύο συνομιλητῶν Του. Ἀλλὰ θὰ ἀνέβαινε χωρὶς ἡμᾶς· θὰ μᾶς ἄφινεν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. Ὄχι, λοιπόν· θὰ ἀναβῇ, ὅταν διὰ τοῦ θανάτου Του ἀνοίξῃ καὶ εἰς ἡμᾶς τὸν δρόμον τῆς ἀνόδου εἰς τοὺς οὐρανούς. Ὄχι, θὰ προχωρήσῃ πρὸς τὸ ἀφύσικον δι' Αὐτόν, ἀλλ' ἀπολύτως ἀπαραίτητον δι' ἡμᾶς, εἶδος τῆς ἐξόδου, πρὸς τὸν θάνατον τοῦ σταυροῦ, ποὺ θὰ ὑφίστατο εἰς τὴν προφητοκτόνον Ἱερουσαλήμ. Τοιαύτη ἦτο ἡ συνομιλία τῶν τριῶν οὐρανίων συνομιλητῶν, τοῦ ὑπὸ *«μορφὴν δούλου»* Θεοῦ μετὰ τῶν ἐν *«δόξῃ ὀφθέντων»* δούλων Του. Καὶ ἀσφαλῶς ἡ ἐπὶ τοιούτου θέματος συνομιλία ὑπῆρξε διδακτικωτάτη ἀπάντησις εἰς τοὺς φόβους τῶν μαθητῶν διὰ τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου· ἀπάντησις, ὅτι διὰ τὸν Κύριον καὶ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Κυρίου τὸ μαρτύριον εἶναι ὁ ὕψιστος θρίαμβος!

Ἡ ἐξαίρετος τῶν μαθητῶν τέρψις

Οἱ μαθηταί, ὅταν αἴφνης εἶδαν τὸ μεταμορφωθὲν καὶ ἀκτινοβόλον πρόσωπον καὶ σῶμα τοῦ Κυρίου, κατ᾽ ἀρχὰς ἔπαθαν ἕνα εἶδος νυσταγμοῦ καὶ κάρου, τὸν ὁποῖον τὸ ἐκθαμβωτικὸν φῶς ἐπροξένησεν εἰς τὸ ὀπτικὸν νεῦρον. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ μὲν ἱερὸς Λουκᾶς λέγει, ὅτι *«ὁ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρυμένοι ὕπνῳ»*·[4] ὁ δὲ Μᾶρκος λέγει· *«ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι»*. Ἀλλὰ μετ᾽ ὀλίγον ὑπερενίκησαν τὸν νυσταγμὸν τοῦτον καὶ εἶδαν σαφέστατα πλέον ὅσα ἐφεξῆς οἱ εὐαγγελισταὶ ἐξιστοροῦν. Σημειώνει, λοιπόν, ὁ Λουκᾶς: *«Διαγρηγορήσαντες* (ἡ δὲ λέξις αὐτὴ σημαίνει μένω ἄγρυπνος μέχρι τέλους, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν νυστάζοντα ἢ κοιμώμενον) *εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ»*.

Ὅταν, λοιπόν, οἱ μαθηταὶ εἶδαν τὴν ἔκπαγλον ἐκείνην δόξαν τοῦ Κυρίου, ἠσθάνθησαν ἀνέκφραστον χαρὰν καὶ

4. *«Ὕπνον ἐνταῦθα καλεῖ τὸν πολὺν κάρον, τὸν ἀπὸ τῆς ὄψεως ἐκείνης αὐτοῖς ἐγγενόμενον»*, ἐξηγεῖ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος.

ἀγαλλίασιν. Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν ὁ Κύριος συνωμίλει μὲ τὸν Μωϋσῆν καὶ τὸν Ἠλίαν, αὐτοὶ ἐσιώπων. Ὅταν ὅμως ἔπαυσαν, καὶ οἱ δύο οὐράνιοι ἐπισκέπται ἐπρόκειτο ν' ἀναχωρήσουν, τότε ὁ Πέτρος, ὁ πάντοτε θερμὸς καὶ ἐνθουσιώδης αἰσθηματίας, ἐπιθυμῶν νὰ μὴ τελειώσῃ ποτὲ ἡ εὐφρόσυνος αὐτὴ σκηνή, ἐνεθαρρύνθη νὰ ὁμιλήσῃ καὶ νὰ κάμῃ εἰς τὸν Κύριον τὴν ἑξῆς πρότασιν· *«Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ μίαν Ἠλίᾳ»* (Ματθ.17,4). Πόσα μᾶς λέγουν αἱ ὀλίγαι αὐταὶ λέξεις τοῦ Πέτρου! *«Καλόν ἐστιν»*· καλόν, ἀνεκφράστως τερπνὸν καὶ εὐχάριστον γεγονὸς δημιουργεῖ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν τοῦ Κυρίου ὁπαδῶν ἡ ἐπικοινωνία μετ' Αὐτοῦ, εὑρισκομένου ἐν τῇ δόξῃ Του καὶ ἐν μέσῳ τῶν δεδοξασμένων ἁγίων Του. Ἀλλὰ *«καλόν ἐστιν ὧδε»* καὶ ἐπὶ τῆς γῆς εὑρισκόμενοι νὰ σχολάζωμεν ἀπὸ μεριμνῶν καὶ φροντίδων καὶ συναναστροφῶν, νὰ ἀποσυρώμεθα δὲ εἰς ἰδιαίτερον τόπον, διὰ νὰ συναναστρεφώμεθα μετὰ τοῦ Κυρίου καὶ τῶν ἁγίων Του διὰ προσευχῆς καὶ μελέτης. *«Καλόν*

ἐστιν ᾧδε» ἐπὶ τῆς γῆς τὸ νὰ ἀκούῃ κανεὶς λαλοῦντα τὸν Χριστόν, τὸν Μωϋσέα, καὶ τοὺς προφήτας, διὰ μέσου τοῦ θείου λόγου τῶν ἁγίων Γραφῶν καὶ τῶν ἱερῶν ἀναγνωσμάτων. *«Καλόν ἐστιν ᾧδε εἶναι»*, ἔστω καὶ εἰς τὸ ὄρος τοῦτο, τὸ τραχὺ καὶ προσήνεμον καὶ εἰς τὰς καιρικὰς μεταβολὰς ἐκτεθειμένον –λέγει ὁ Πέτρος– καὶ ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ σώματός Του πλήρους ἀναγκῶν· ἀρκεῖ ὅτι εἴμεθα μετὰ τοῦ Κυρίου ἐν δόξῃ. Διότι, πράγματι, τὴν παροῦσαν ζωὴν καθιστοῦν τερπνὴν καὶ εὐχάριστον ὄχι αἱ ἀνέσεις καὶ τὰ ὁλικὰ ἀγαθά, ἀλλ' ἡ μετὰ τοῦ Κυρίου ἐπικοινωνία, ἔστω καὶ ἂν ζῇ κανεὶς ὑπὸ δυσμενεῖς συνθήκας. Ἀλλ' ἀσυγκρίτως καλυτέρα καὶ ἀνεκφράστως εὐφρόσυνος εἶναι ἡ ἐν οὐρανοῖς μετὰ τοῦ Κυρίου ἀναστροφὴ καὶ ἐπικοινωνία, ὅπου λείπουν πλέον αἱ ἀνάγκαι τοῦ σώματος, τὰ λυπηρὰ τῆς παρούσης ζωῆς, ἀσθένειαι καὶ πόνοι καὶ θάνατοι καὶ δάκρυα. Ὤ, ἐκεῖ εἶναι ἀνέκφραστος ἡ ἡδονὴ τῶν καθορώντων τοῦ προσώπου Του τὸ κάλλος τὸ ἄρρητον». Ἐκεῖ *«χορτασθήσονται ἐν τῷ ὀφθῆναι τὴν δόξαν Του καὶ θεωρεῖν τὴν τερπνότητά Του»*, βεβαιώνει ὁ θεό-

πνευστος Ψαλμῳδός. «*Καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι*». Δὲν ζητεῖ ὁ Πέτρος διὰ τὸν ἑαυτόν του ἀποκλειστικῶς τὴν τέρψιν. Δὲν θέλει νὰ τὴν ἀπολαύσῃ μόνος, ἀλλὰ «ἡμᾶς» λέγει, ὅλοι ἡμεῖς. Διότι τὴν ἀληθινὴν εὐτυχίαν τὴν δημιουργεῖ ἡ ἀπόλαυσίς της μετὰ τῶν ἄλλων. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκτιμήσῃ καὶ νὰ ποθήσῃ τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ καὶ τὴν πνευματικὴν τέρψιν ὁ Χριστιανός, ποὺ δὲν ἀπέβαλε τὸν ἐγωϊσμόν, τὸν ἀτομισμόν, ὁ ὁποῖος ἐπιζητεῖ ἀτομικὴν μόνον χρῆσιν καὶ ἀπόλαυσιν τῶν ἀγαθῶν. Ὄχι. Αἱ εὐσεβεῖς ψυχαί, ποὺ ἀγαποῦν τὸν Χριστὸν καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ ζήσουν μαζί Του, τότε μόνον αἰσθάνονται βαθεῖαν ἱκανοποίησιν, ὅταν βλέπουν γύρω των καὶ ἄλλους ὁμόφρονας, καὶ ἄλλους συναγωνιστάς, εἰς τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς ἀρετῆς, καὶ ἄλλους γνησίους ὀπαδοὺς τοῦ Κυρίου· ὅταν βλέπουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν πλῆθος συμπροσευχομένων ἀδελφῶν καὶ ἄλλο τόσον πλῆθος εἰς τὸ χριστιανικὸν καθῆκον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ παραμονή των εἰς τὸ ὕπαιθρον καὶ ἐπάνω εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους δὲν ἦτο ἀκίνδυνος, ὁ Πέτρος προτείνει ὡς μέτρον ἀσφαλείας τὴν κατα-

σκευὴν σκηνῶν. Ἀλλὰ προσέξατε, προτείνει νὰ γίνουν σκηναὶ μόνον διὰ τὸν Κύριον, διὰ τὸν Μωϋσῆν καὶ διὰ τὸν Ἠλίαν. Ὅσον διὰ τὸν ἑαυτόν του καὶ τοὺς συναδέλφους του θεωρεῖ ὑπεραρκετὴν τὴν εὐχαρίστησιν, ὅτι θὰ εἶναι πλησίον των καὶ θὰ τοὺς ὑπηρετοῦν. Τί σημασίαν εἶχεν, ἂν ὁ Πέτρος θὰ ἦτο ἐκτεθειμένος εἰς τὰς μεταβολὰς τοῦ καιροῦ; Μήπως ἄλλος θερμὸς καὶ ἐνθουσιώδης διὰ τοιούτου εἴδους ἁγίας συναναστροφὰς δὲν ἔλεγεν ὅτι *«ἐξελέξατο παραρριπτεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ»*; Δηλαδὴ νὰ εἶναι εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, ἔστω καὶ παραπεταμένος εἰς κάποιαν γωνίαν! Ἀλλ' ὁ ζῆλος καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς πρέπει νὰ συνοδεύεται καὶ ἀπὸ τὴν σύνεσιν καὶ τὴν διάκρισιν· διότι ἄλλως προτιμᾷ τὸ σήμερον εὐχάριστον ἀντὶ τοῦ αὐριανοῦ ὠφελίμου. Ἡ χαρακτηριστικὴ φράσις: *«μὴ εἰδὼς ἃ λέγει»* (χωρὶς νὰ ξεύρῃ τί ἔλεγε), τὴν ὁποίαν προσθέτει ὁ ἱερὸς Λουκᾶς μετὰ τὴν πρότασιν τοῦ Πέτρου, τὴν ἀλήθειαν ταύτην θέλει νὰ φανερώσῃ. Διότι ἐν πρώτοις δὲν εἶχαν ἀνάγκην σκηνῶν ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἠλίας· αὐτοὶ πλέον ἀνῆκον εἰς τὸν μακάριον ἐκεῖνον κόσμον,

ὅπου «*οὐ πεινάσουσιν ἔτι, οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ᾽ αὐτοὺς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα*», λέγει τὸ Πνεῦμα διὰ τοῦ Ἰωάννου (Ἀποκάλ. 7, 16). Τί νὰ τὰς κάμουν τὰς σκηνάς-ἀκόμη καὶ τὰ ἀνάκτορα-ἐπὶ τῆς γῆς οἱ μακάριοι τοῦ οὐρανοῦ, ποὺ ζοῦν εἰς «*τὴν πόλιν τὴν μεγάλην*», τὴν ἐπουράνιον Ἱερουσαλήμ, ὅπου «*ἡ ἐνδόμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἴασπις καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρόν, ὁμοία ὑάλῳ καθαρῷ*» καὶ ὅπου «*τὰ ἔθνη τῶν σωζομένων ἐν τῷ φωτὶ αὐτῆς περιπατήσουσιν*»; (Αὐτόθι 21. 10, 18, 24). Ἔπειτα πρὸ δὲ ἡμερῶν ὁ Κύριος προεῖπεν, ὅτι ἀφεύκτως πρέπει νὰ ὑποστῇ παθήματα καὶ θάνατον εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ὁ δὲ Πέτρος, ἐπιθυμῶν ν᾽ ἀποφύγῃ ὁ ἀγαπητός του Διδάσκαλος διὰ παντὸς τρόπου τὸ φρικτὸν τοῦτο τέλος, θεωρεῖ εὐκαιρίαν τὴν παρουσίαν τῶν δύο προφητῶν, καὶ ζητεῖ ἐμμέσως νὰ Τὸν πείσῃ νὰ μείνῃ διαρκῶς ἐκεῖ μαζί των, μακρὰν τῶν κινδύνων τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἀλλὰ τὴν ἀποφυγὴν τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου προτείνων ὁ Πέτρος, δὲν ἤξευρε τί ἔλεγε· διότι, ἐὰν ὁ Χριστὸς δὲν ἐθυσιάζετο ἐπὶ τοῦ σταυροῦ,

οὔτε ὁ Πέτρος καὶ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ θὰ ἐσώζοντο, οὔτε ἡ ἀνθρωπότης ὅλη. Καὶ ὅταν θὰ ἤρχετο ὁ θάνατος τοῦ Πέτρου καὶ τῶν συναδέλφων του, θὰ διέκοπτε μὲν τὴν μετὰ τοῦ Κυρίου διαμονὴν ἐπὶ τοῦ Θαβώρ, θὰ τὸν ἔστελλε δὲ εἰς τὸν Ἅδην! Πράγματι, δὲν εἶναι ἀσύνηθες εἰς τοὺς ἐνθουσιώδεις ὁπαδοὺς τοῦ Κυρίου, ποὺ δὲν ἀνεγεννήθησαν ἀκόμη πλήρως (καὶ τοιοῦτοι ἦσαν οἱ μαθηταὶ *«σφόδρα ἀτελεῖς πρὸ τοῦ σταυροῦ»*, καθὼς λέγει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος), νὰ ἐπιθυμοῦν στέφανον χωρὶς σταυρόν, βραβεῖον χωρὶς ἀγῶνα.

Παρὰ πάντα ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἡ θερμὴ τοῦ Πέτρου πρὸς τὸν Κύριον ἀγάπη[5] ἀπήτει, ὁ Πέτρος ἔθεσε τὴν πρότασίν του ὑπὸ τὴν σοφὴν κρίσιν τοῦ Κυρίου: *«εἰ θέλεις, εἶπε, ποιήσωμεν τρεῖς σκηνάς...»*. Αὐτὸ εἶναι τὸ σπουδαῖον· ὅτι αἱ ἐνθουσιώδεις αὐταὶ ψυχαί, ποὺ ἀγαποῦν θερμῶς τὸν

5. *«Εἶδες τὸν θερμὸν ἐραστὴν τοῦ Χριστοῦ; λέγει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος. Μὴ γὰρ δὴ τοῦτο ζήτει, ὅτι οὐκ ἦν ἐξετασμένος ὁ τρόπος τῆς παρακλήσεως, ἀλλὰ πῶς θερμὸς ἦν, πῶς περικαίετο τοῦ Χριστοῦ»*.

Κύριον, δὲν ἔχουν ἰδικόν των θέλημα· καὶ ἂν ἐν τῷ ζήλῳ των προτείνουν κάτι τὸ ἄκριτον, τὸ ἐξαρτοῦν ἀπὸ τὴν κρίσιν τοῦ μόνου σοφοῦ Κυρίου: *«Εἰ θέλεις... γενηθήτω τὸ θέλημά Σου»!*

Ἀπάντησις εἰς τὴν πρότασιν τοῦ Πέτρου δὲν ἐδόθη προφορική, ἀλλ᾽ ἐδόθη ἔμπρακτος. Διότι νέον ἐκπληκτικώτερον γεγονὸς σημειώνεται τώρα: *«Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ ἰδού, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε»* (Ματθ. 17,5). Ἐδῶ, λοιπόν, εἶναι τὸ κορύφωμα τοῦ ὅλου θαύματος τῆς Μεταμορφώσεως.

Ἐν πρώτοις παρουσιάσθη *«νεφέλη φωτεινή»*, ἡ γνωστὴ καὶ ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης νεφέλη, ἡ ὁποία εἶναι σύμβολον τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ, σύμβολον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· καὶ ἑπομένως οὐχὶ νεφέλη φυσική, ἀλλ᾽ ὑπερφυσικὴ καλύπτρα, περιβάλλουσα τὸν Θεόν, ὅταν παρουσιάζεται ἐπὶ τῆς γῆς. Αὕτη δὲ *«ἐπεσκίασεν αὐτούς»*, ἔρριψεν ἐπάνω των μυστηριώδη σκιάν, ἡ ὁποία διέκοψε τὴν ἔντασιν τοῦ φωτός, τοῦ ἐκπεμπομένου ἐκ τοῦ

μεταμορφωθέντος Κυρίου. Δεῖγμα δὲ καὶ τοῦτο πόσον ὁ Θεὸς συγκαταβαίνει εἰς τὰ μέσα, μὲ τὰ ὁποῖα ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι ἠμποροῦμεν νὰ ἐπικοινωνήσωμεν μετ᾽ Αὐτοῦ. «*Καὶ ἰδού, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης*». Φωνὴ ὄχι ὅπως ἡ ἐν Σινᾷ πρὸς τὸν Μωϋσῆν, συνοδευομένη ἀπὸ βροντὰς καὶ ἀστραπὰς καὶ ἤχους σάλπιγγος, οὐδὲ ὅπως πρὸς τὸν Ἠλίαν, συνοδευομένη ἀπὸ βίαιον ἄνεμον καὶ σεισμὸν καὶ πῦρ, ἀλλὰ φωνὴ ἔντονος μὲν καὶ εὐκρινής, ἤρεμος δὲ καὶ γλυκεῖα. Καὶ οὕτω τώρα ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἠλίας γίνονται μάρτυρες, ὅτι «*πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ᾽ ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν Υἱῷ*» κατὰ τρόπον ὅλως διάφορον τοῦ παλαιοῦ (Ἑβρ. 1, 1).

Τί δὲ ἡ θεία αὕτη φωνὴ ἐξαγγέλλει; «Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου...». Αὐτὸς ὁ Πατὴρ ἀπ᾽ εὐθείας διακηρύττει τὸ μέγα μυστήριον, ὅτι ὁ Υἱός Του, ὁ κατὰ φύσιν Υἱός, ὁ ἐκ τῆς οὐσίας Του προαιωνίως γεννηθεὶς Υἱός, εἶναι οὗτος, ὁ ὑπὸ σάρκα ἀνθρωπίνην ἐμφανιζόμενος Χριστός. Ἡ «*μεγαλοπρεπὴς δόξα τοῦ Πατρὸς*»

ἀπονέμει τὴν προσήκουσαν «*τιμὴν καὶ δόξαν*» εἰς τὸν Υἱόν, καθὼς λέγει ὁ θεῖος Πέτρος (Β΄ Πέτρ. 1, 17). Βεβαιώνει δέ, ὅτι εἶναι «*ὁ ἀγαπητὸς*» Υἱός Του, «*ὁ υἱὸς τῆς ἀγάπης αὐτοῦ*» (Κολοσσ. 1, 13), «*ὁ μονογενὴς υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρός*» (Ἰω. 1, 18)· ὁ ἐξόχως ἀγαπητός, διότι «*ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβών*», διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν βουλὴν τοῦ ἀγαπητοῦ Πατρός, καὶ τώρα μετὰ πλήρους αὐταπαρνήσεως ἐκτελῶν τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων. «*Διὰ τοῦτο ὁ πατήρ με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου*», προσφέρω τὴν ζωήν μου θυσίαν ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων, ἐβεβαίωσεν ὁ Κύριος (Ἰωάν. 10, 17).

Ἐν αὐτῷ δὲ «*ηὐδόκησε*», λέγει ἐκ τῆς νεφέλης ὁ Πατήρ[6]. Εἰς τὸν Χριστὸν ἐπαναπαύεται ἡ ἀπόλυτος τοῦ ἁγίου Πατρὸς εὐαρέσκεια· τόσον, διότι ἀνέλαβε τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων, ὅσον καὶ διότι ὡς ἄνθρωπος εἶναι ὁ ἅγιος καὶ ἀνα-

6. Εἰς τὸν Υἱὸν ἐπαναπαύεται καὶ εὐαρεστεῖται ὁ Πατήρ, «διὰ τὸ κατὰ πάντα ἐξισῶσθαι πρὸς Αὐτὸν μετὰ ἀκριβείας, καὶ βούλημα ἐν Αὐτῷ εἶναι καὶ τῷ Πατρί», λέγει ὁ Χρυσόστομος

μάρτητος. Ἕνεκα δὲ τῆς ἀπολύτου εὐαρεσκείας πρὸς τὸν Υἱόν, εὐαρεστεῖται ὁ Πατὴρ καὶ εἰς πάντα ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς πίστεως καὶ ὑπακοῆς συνεδέθη μὲ τὸν Υἱὸν καὶ ἔγινε μέλος τοῦ σώματος Αὐτοῦ, καὶ ὁ ὁποῖος διὰ τοῦτο γίνεται κατὰ χάριν υἱὸς τοῦ Πατρός.

Εἶναι δὲ ἡ δευτέρα φορά, ποὺ ἀκούεται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ τοιαύτη ὑψίστη εἴδησις καὶ μαρτυρία, τοιαύτη ἐξόχως χαρμόσυνος παραγγελία. Πρώτην φορὰν ἠκούσθη κατὰ τὴν βάπτισιν τοῦ Κυρίου εἰς τὸν Ἰορδάνην, ὅταν ὁ Κύριος εἰσήρχετο εἰς τὸ δημόσιον καὶ κοσμοσωτήριον ἔργον Του, ὁ δὲ Πατὴρ δι ᾽ ἐπισημοτάτης φωνῆς ἐπεμαρτύρει τὴν ἔναρξιν τοῦ ἔργου καὶ τὴν ἀπόλυτον εὐαρέσκειάν Του εἰς τὸν ἀναλαβόντα αὐτὸ Υἱόν. Ἐπαναλαμβάνεται δὲ τώρα, ὅτε τὸ ἔργον τοῦτο εὑρίσκετο πρὸς τὸ τέλος του, ἐπρόκειτο δὲ ὁ Υἱὸς νὰ τὸ ἐπισφραγίσῃ διὰ τοῦ αἵματός Του, διὰ τῆς ἁγιωτάτης θυσίας τῆς ζωῆς Του. Ἐπαναλαμβάνεται, διὰ νὰ πληροφορηθῇ καὶ ὁ Πέτρος καὶ μὴ φοβῆται τὴν φρίκην τοῦ σταυροῦ, ἀφοῦ ὁ Πατὴρ ἀποφασίζει τὸν σταυρὸν διὰ τὸν

ἀγαπητὸν Υἱόν. Ἐπαναλαμβάνεται, διὰ νὰ πειθώμεθα καὶ ἡμεῖς, ὅτι αἱ θλίψεις καὶ τὰ παθήματα τοῦ σταυροῦ, ποὺ θὰ ὑποστῇ ὁ Υἱός, δὲν εἶναι ἀντίθετα πρὸς τὴν ἀγάπην τοῦ Πατρός, ἄρα δὲ καὶ αἱ ἰδικαί μας θλίψεις καὶ ὀδῦναι· διότι σαφῶς βεβαιώνει τὸ Πνεῦμα, ὅτι *«ὃν ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται»* (Ἑβρ. 12, 6).

«Αὐτοῦ ἀκούετε». Εἰς Αὐτὸν νὰ ὑπακούετε. Ἰδοὺ ἡ ἐντολὴ τοῦ Πατρὸς πρὸς τοὺς Ἀποστόλους καὶ πρὸς ὅλους τοὺς Χριστιανούς. Ἰδοὺ ὁ ἀπαραίτητος ὅρος, δυνάμει τοῦ ὁποίου λαμβάνομεν τὴν διὰ Χριστοῦ σωτηρίαν καὶ υἱοθεσίαν· ὅταν ὑπακούωμεν εἰς τὸν Χριστόν. Δὲν δέχεται ποτὲ ὁ Πατὴρ ὡς λάτρην καὶ προσκυνητήν Του ἄνθρωπον, ποὺ δὲν ὑπακούει εἰς τὸν Υἱόν. Ἀνέχεται μέν, μακροθυμεῖ, προνοεῖ καὶ διὰ τοὺς μακρὰν τοῦ Χριστοῦ εὑρισκομένους, ἀλλὰ δὲν τοὺς υἱοθετεῖ, ἐφ' ὅσον δὲν πιστεύουν καὶ δὲν ὑπακούουν εἰς τὸν Χριστόν.

Ἀλλ' ὅπως ἐσημειώθη καὶ προηγουμένως, ἡ μαρτυρία αὕτη τοῦ Πατρὸς εἶναι καὶ ἀπάντησις εἰς τὴν πρότασιν τοῦ Πέ-

τρου, ὁ ὁποῖος ἐπεθύμει νὰ μένουν ἐκεῖ καὶ νὰ συνεχίζεται ἄληκτον τὸ ἐξόχως τερπνὸν θέαμα τῆς Μεταμορφώσεως. Καλεῖται, λοιπόν, καὶ ὁ Πέτρος καὶ ὅλοι οἱ ἐφεξῆς πιστοὶ ὀπαδοὶ τοῦ Κυρίου νὰ ἀκούουν μᾶλλον, νὰ ὑπακούουν εἰς τὸν Χριστόν, παρὰ νὰ ἱκανοποιοῦν τὴν ὅρασιν. Διότι ὅσα καὶ ἂν ἴδωμεν ἐδῶ, θὰ παύσωμεν νὰ τὰ βλέπωμεν, ὅπως καὶ οἱ τρεῖς μαθηταὶ ἔπαυσαν μετ' ὀλίγον νὰ βλέπουν τὴν δόξαν τῆς Μεταμορφώσεως.

Ἀλλ' ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ ἀκούωμεν τὸν Χριστὸν διδάσκοντα, καὶ νὰ ὑπακούωμεν εἰς Αὐτόν, παραμένει ἀπολύτως ἀπαραίτητος καὶ ἐπιτακτική. Ἐφ' ὅσον ζῶμεν ἐδῶ, περιπατοῦμεν διὰ πίστεως καὶ οὐχὶ διὰ εἴδους· ἡ δὲ πίστις ἐξ ἀκοῆς (Β΄ Κορ. 5,7. Ρωμ. 10, 17). Ἡ ἐντολή, λοιπόν, τοῦ Πατρός: «*Αὐτοῦ ἀκούετε*», εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ ὅλου ἔκπαγλου ἐκείνου θαύματος τῆς Μεταμορφώσεως: Ἀκούσατέ Τον ὅ,τι σᾶς λέγει καὶ ὅ,τι θὰ σᾶς εἴπῃ. Ἀκολουθήσατέ Τον ὅπου σᾶς ὁδηγεῖ. Ἡ ἐντολὴ δὲ ἐκείνη ἐξακολουθεῖ ἐπὶ εἴκοσιν αἰῶνας, καὶ θὰ ἐξακολουθῇ μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων, νὰ ἀπευθύνεται μὲ τὸ αὐτὸ κῦρος

καὶ μὲ τὴν αὐτὴν ἔμφασιν πρὸς πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὴν γῆν. Καὶ δὲν ὑπάρχει καθῆκον ἀνώτερον, ἀλλὰ καὶ ἐπιτυχία καλυτέρα τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς μας, ἀπὸ τὸ νὰ ἀκούωμεν τὸν Χριστὸν καὶ νὰ ὑπακούωμεν εἰς Αὐτόν. Οἱ παρόντες τότε ἐκεῖ ἀντιπρόσωποι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης Αὐτὸν ἤκουσαν, καὶ δι᾽ αὐτὸ τώρα παρουσιάσθησαν ἐκεῖ ἔνδοξοι. Οἱ παρόντες ἐκεῖ τότε ἀπόστολοι Αὐτὸν ἤκουσαν, καὶ δι᾽ αὐτὸ ἔγιναν καὶ αὐτοὶ ἐπίσης ἔνδοξοι καὶ τῆς Ἐκκλησίας μας θεμέλιοι αἰώνιοι. Αἱ μυριάδες τῶν μαρτύρων, τῶν ἁγίων, ἀνδρῶν, γυναικῶν, παιδίων, ποὺ ἀπετέλεσαν τὴν ἐν οὐρανοῖς *«πανήγυριν καὶ ἐκκλησίαν πρωτοτόκων»*, Αὐτὸν ἤκουσαν. Ποίαν ἄλλην εὐτυχεστέραν καὶ μακαριοτέραν κατάστασιν θὰ ἐπεθυμεῖ, ἀγαπητοὶ ἀναγνῶσται, ἀπὸ τοῦ νὰ συντροφεύσετε ἐν οὐρανοῖς τοὺς ἁγίους; Αὐτοῦ, λοιπόν, ἀκούετε, καὶ θὰ τὸ ἐπιτύχετε.

Ὁ φόβος τῶν μαθητῶν καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἐνθάρρυνσις

Ἀλλ' ἐὰν αἱ προηγούμενοι σκηναὶ τῆς Μεταμορφώσεως ἐδημιούργησαν εἰς τοὺς μαθητὰς θάμβος μόνον, ἡ παροῦσα μεγαλοπρεπεστάτη σκηνή, καὶ πρὸ παντὸς ἡ ἐκ τῆς νεφέλης φωνὴ τοῦ Πατρός, ἐδημιούργησε τρόμον: «*Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδραν*» (Ματθ. 17,6).

Ἀφ' ὅτου ὁ ἄνθρωπος ἡμάρτησε καὶ ἐξέπεσεν ἀπὸ τὴν μακαρίαν ἐκείνην κατάστασιν τοῦ παραδείσου, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐπικοινωνία του ἦτο ἄμεσος καὶ ἄφοβος, ἐντὸς ἀτμοσφαίρας σεβασμοῦ μὲν καὶ εὐλαβείας βαθείας, ἀλλ' ἀγάπης καὶ παρρησίας, ἔκτοτε φοβεῖται τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ· διότι συνέπεια πάντοτε τῆς ἁμαρτίας καί τῆς ἐνοχῆς εἶναι ὁ φόβος τῆς τιμωρίας, τὸν ὁποῖον ἡ συναίσθησις τῆς παρουσίας τοῦ Κριτοῦ αὐξάνει. Ἐκ τοῦ φόβου, λοιπόν, τούτου, ὁ ὁποῖος ἔκτοτε ἔγινε κληρονομία –ὅπως καὶ ἡ ἁμαρτία– εἰς ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος, κατελήφθησαν τώρα οἱ μαθηταί,

ἀκούσαντες τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ· καὶ διὰ τοῦτο ἔπεσαν μὲ τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν.

Ἀλλ' ὁ Κύριος μὲ τὴν στοργὴν ἐκείνην, μὲ τὴν ὁποίαν ἡ μητέρα σπεύδει νὰ καθησυχάσῃ τοὺς φόβους τῶν παιδιῶν της, «*προσελθὼν ἥψατο αὐτῶν, καὶ εἶπεν, Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε*» (Ματθ. 17, 7).

Μολονότι ὁ Κύριος εὑρίσκετο εἰς τὴν κατάστασιν τῆς δόξης Του, δὲν ἀφήνει οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν τοὺς ἀγαπητούς Του ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ φόβου. Ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι, ὅταν ὑψωνώμεθα εἰς ἀξιώματα μεγάλα, εὔκολα λησμονοῦμεν καὶ ἀδιαφοροῦμεν καὶ διὰ τοὺς πλησιεστάτους εἰς ἡμᾶς ἀνθρώπους. Ἀλλ' ὁ Κύριος καὶ τότε καὶ τώρα, ποὺ εὑρίσκεται εἰς τὸν θρόνον τῆς θείας μεγαλειότητος, οὐδέποτε μᾶς λησμονεῖ, ἀλλὰ «*πάντοτε ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν*», συγκαταβαίνει μέχρι καὶ τοῦ πλέον πτωχοῦ καὶ ἀφανοῦς –ἀλλὰ γνησίου– ὀπαδοῦ Του, καὶ τοῦ προσφέρει Ἑαυτὸν εἰς τὴν θείαν Κοινωνίαν. Δὲν τὸν ἀφήνει δὲ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ φόβου καὶ τῆς ἀνησυχίας, ἐκτὸς ἂν ἐκεῖνος χάνῃ τὴν πίστιν του καὶ καταντᾷ δύσπιστος καὶ ὀλιγόπιστος.

«Ἥψατο αὐτῶν», τοὺς ἔπιασε μὲ τὸ χέρι Του ὁ Κύριος (ὅπως κατόπιν καὶ εἰς τὸν Ἰωάννην κατὰ τὴν περίφημον Ἀποκάλυψιν 1, 1 7) καὶ μετέδωκε θάρρος καὶ εἰρήνην, τὴν ὁποίαν μεταδίδει πάντοτε ἄνωθεν τὸ εἰς σχῆμα εὐλογίας ἁπλωμένον ἅγιον χέρι Του. Ἀλλὰ καὶ διὰ λόγων τοὺς ἐνεθάρρυνε ν' ἀποβάλουν τὸν φόβον: σηκωθῆτε, εἶπε, καὶ μὴ φοβεῖσθε. Διότι ὅσα κατὰ τὴν Μεταμόρφωσιν εἶδαν καὶ ἤκουσαν ἦσαν χαρμόσυνα, οὐχὶ δὲ ἐπίφοβα καὶ ἐπικίνδυνα· ἡ δὲ παρουσία τοῦ Θεοῦ, Πατρὸς τώρα δὲν συνωδεύθη ἀπὸ τὰ φοβερὰ ἐκεῖνα σημεῖα, μὲ τὰ ὁποῖα ἐφανερώθη εἰς τοὺς προγόνους των ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ, καὶ τὰ ὁποῖα τότε ἐχρειάζοντο *«ὅπως ἂν γένηται φόβος Θεοῦ ἐν αὐτοῖς καὶ μὴ ἁμαρτάνωσιν»* (Ἐξόδου 30, 20). Ἡ παρουσία τοῦ Θεοῦ τώρα ἔγινεν ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τοῦ σαρκωθέντος Υἱοῦ, ὁ ὁποῖος ὡς ὅμοιός μας ἄνθρωπος τοὺς ἐπλησίαζε καὶ τοὺς συνανεστρέφετο, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ φωτεινῆς νεφέλης καὶ φωνῆς γλυκείας. Καὶ διὰ τοῦτο δυνάμεθα ἀφόβως νὰ λατρεύωμεν Αὐτὸν καὶ μετὰ παρρησίας νὰ προσερχώμεθα εἰς τὸν θρόνον τῆς χάριτος Αὐτοῦ (Λουκᾶ 1, 74. Ἑβρ. 4, 16).

Κατόπιν τῆς ἐνθαρρύνσεως ταύτης τοῦ Κυρίου οἱ μαθηταὶ ἐσηκώθησαν, ἀλλ' *«ἐπάραντες τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰμὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον»* (Ματθ. 17, 8). Ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἠλίας ἔφυγαν· ἡ θεία τοῦ Κυρίου δόξα ἐκρύβη καὶ πάλιν ὑπὸ τὸν πέπλον τοῦ ἀνθρωπίνου σώματός Του· αἱ ἐλπίδες, τὰς ὁποίας ὁ Πέτρος ἐσχημάτισεν, ὅτι θὰ ἔμεναν ἐκεῖ, ἢ ὅτι ὁ Κύριος θὰ κατέβαινε μὲ τὴν δόξαν Του ἐκείνην, διὰ νὰ ἱδρύσῃ ἐπίγειον βασιλεία, διεψεύσθησαν. Ἀλλ' ἐὰν τὰ ἄλλα ἔκτακτα παρῆλθον, ἦτο ἀρκετόν, ὑπεραρκετόν, ὅτι οἱ τρεῖς μαθηταὶ εἶδαν τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἔμεινε μαζί των. Ὅπως καὶ διὰ κάθε πιστόν, ὁ ὁποῖος ἐστερήθη ἐδῶ ἀπὸ πᾶν ἄλλο τερπνὸν καὶ χαρμόσυνον, εἶναι ὑπεραρκετόν, ὅταν ἔχῃ τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος οὐδέποτε ἀπομακρύνεται ἀπὸ τοὺς μὴ θέλοντας ν' ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ Αὐτόν. Ἄλλως τε, ἐδῶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀκόμη καὶ αἱ πνευματικώτεραι καὶ ἁγιώτεραι τέρψεις –ὅπως ἐκείνη, ποὺ ἠσθάνετο ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν ἡρπάγη ζωντανὸς εἰς τὸν παράδεισον– δὲν εἶναι μόνιμοι· ἀλλὰ τὰς

διαδέχονται συχνὰ τὰ ἄχαρα καὶ φορτικὰ συναισθήματα τῆς πεζῆς ζωῆς, τῆς βαρείας σαρκός, τῆς τύρβης καὶ τῶν βιοτικῶν μεριμνῶν. Ἐν τούτοις τὸ γεγονὸς ὅτι ἔχομεν μαζί μας τὸν Χριστόν, συγκαταβαίνοντα εἰς τὰς ἀδυναμίας καὶ τὰς ἀνάγκας μας, αὐτὸ πρέπει νὰ μᾶς μεταδίδῃ εἰρήνην καὶ θάρρος ἀκατάβλητον εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς.

Τέλος, ἐπειδὴ τὸ θαῦμα τῆς Μεταμορφώσεως ἔπρεπε νὰ μείνῃ πρὸς τὸ παρὸν μυστικὸν καὶ ἄγνωστον εἰς τοὺς λοιπούς, διὰ τοῦτο, *«καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ»* (Ματθ. 17, 9). Ἀπαγορεύει ὁ Κύριος εἰς τοὺς μαθητὰς νὰ εἴπουν ὅσα εἶδαν, διότι ἦτο ἐνδεχόμενον ὁ λαός, ἀκούων τὰ περὶ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου, τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἠλία, νὰ παρεκτραπῇ εἰς ἐνεργείας, ποὺ θὰ παρημπόδιζαν τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου. Ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ Τὸν ἀνακηρύξῃ κοσμικὸν βασιλέα, ὅπως ἄλλως ἐπερίμεναν τὸν Μεσσίαν.

Τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ θαῦμα τῆς Μεταμορφώσεως. Τὸ ὅλον θαῦμα καὶ ἑκάστη αὐτοῦ λεπτομέρεια παρουσιάζει τὸν σκοπόν, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Κύριος τὸ ἔκαμε· νὰ στερεώσῃ τοὺς μαθητάς Του εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν ὑπακοήν. Τόσον τὸ ὅραμα τῆς θείας δόξης Του, ὅσον ἡ θέα καὶ ἡ κατὰ τὴν ἐξαίρετον αὐτὴν ὥραν ἐπιβεβαίωσις τῶν παθημάτων, πρὸς τὰ ὁποῖα κατηυθύνετο, ὅσον καὶ ἡ ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἐπικύρωσις τῶν λόγων τοῦ ἀγαπητοῦ Του Υἱοῦ, καὶ ἡ ἐντολὴ νὰ ὑπακούουν εἰς Αὐτόν, ὅλα αὐτὰ ἦσαν ἰσχυρότατα στηρίγματα τῆς πίστεως τῶν μαθητῶν. Ἡμεῖς δὲ οἱ σημερινοὶ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου, οἱ ὁποῖοι μακαρίζομεν τοὺς τότε μαθητάς, ποὺ Τὸν εἶδαν κατὰ τὴν Μεταμόρφωσιν, ἂν θέλωμεν, θὰ Τὸν ἴδωμεν καὶ πολὺ μάλιστα λαμπρότερον. Διότι θὰ ἔλθῃ πάλιν μετὰ δόξης ἀσυγκρίτως μεγαλυτέρας, μετὰ δόξης ὁμοίας πρὸς τὴν δόξαν τοῦ Πατρός, μετὰ συνοδίας ἀναριθμήτου στρατιᾶς ἀγγέλων καὶ ἁγίων, *«καθήμενος ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ»*. Καὶ τότε, ἐάν εὑρεθῶμεν μεταξὺ τῶν μακαρίων ἐκείνων, πρὸς τοὺς ὁποίους θὰ

εἴπῃ· «Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν», ἀσφαλῶς θὰ «ἐκλάμψωμεν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς ἡμῶν» (Ματθ. 13, 43 καὶ 25, 34).

